

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Ärikorralduse instituut

Katerina Kalistratova

**RAAMATUPIDAMISELE KULUV AEG JA
RAAMATUPIDAMISE KITSASKOHAD**

Bakalaureusetöö

Õppekava ärindus, peeriala majandusarvestus

Juhendaja: Natalie Aleksandra Gurvitš-Suits, PhD

Tallinn 2019

Deklareerin, et olen koostanud töö iseseisvalt ja olen viidanud kõikidele töö koostamisel kasutatud teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele, ning ei ole esitanud sama tööd varasemalt ainepunktide saamiseks. Töö pikkuseks on 5659 sõna sissejuhatusest kuni kokkuvõtte lõpuni.

Katerina Kalistratova

(allkiri, kuupäev)

Üliõpilase kood: 155244TABB

Üliõpilase e-posti aadress: kateka@ttu.ee

Juhendaja: Natalie Aleksandra Gurvitš-Suits, PhD:

Töö vastab kehtivatele nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:

Lubatud kaitsmisele

.....

(nimi, allkiri, kuupäev)

SISUKORD

LÜHIKOKKUVÕTE	4
SISSEJUHATUS	5
1. RAAMATUPIDAJA TÖÖGA SEOTUD KITSASKOHAD	7
1.1. Raamatupidaja roll ettevõttes.....	7
1.2. Tähtaegade edasilükkamisega seotud puudused andmete esitamisel	9
1.3. Elektroonilised süsteemid raamatupidaja töös.....	11
1.4. Huvitavad uuringud käesoleval teemal.....	13
2. EESTIS TÖÖTAVATE RAAMATUPIDAJATE HULGAS LÄBI VIIDUD UURINGU TULEMUSTE ANALÜÜS.....	18
2.1. Andmete kogumine ja valim.....	18
2.2. Eestis töötavate raamatupidajate sugu ja amet.....	19
2.3. Eestis töötavate raamatupidajate tööstaaž ja ettevõtete suurus.....	21
2.4. Elektrooniliste süsteemide kasutamine raamatupidaja töös.....	22
2.5. Raamatupidamistöö keerukus ja sellest tingitud viivitused	24
KOKKUVÕTE	31
SUMMARY	34
KASUTATUD ALLIKAD	36
LISAD	38
Lisa 1. Küsimustik	38
Lisa 2. Uuringu tulemused. Küsimused 1–6 (uuringus osalenute andmed)	43
Lisa 3. Uuringu tulemused. Küsimused 7–9 (uuringus osalenute andmed)	45
Lisa 4. Uuringu tulemused. Küsimused 10–12 (uuringus osalenute andmed)	47

LÜHIKOKKUVÕTE

Bakalaureusetöö pealkiri on „Raamatupidamisele kuluv aeg ja raamatupidamise kitsaskohad“. Lõputöö eesmärk on välja selgitada, millised ülesanded tekitavad raamatupidajatele raskusi, põhjustades viivitusi andmete esitamisel. Töö ülesandeks on võrrelda Eesti ettevõtetes kasutatavaid elektroonilisi süsteeme. Uuringu läbiviimiseks koostati internetipõhine küsitlus, mis oli raamatupidajatele kättesaadav RMP ja LHV portaalides ning saadeti ka otse raamatupidamisbüroodesse. Küsitluses osales 83 Eesti raamatupidajat. Tulemustest selgus, et raamatupidajad kasutavad oma töö hõlbustamiseks erinevaid elektroonilisi süsteeme. Paljud vastanud peavad end raamatupidamises asjatundjateks. Paljudel raamatupidajatel ei teki töö käigus üldse viivitusi, kuid leidub ka neid, kellel tekib väikeseid või suuri viivitusi. Viivituste peamisteks põhjusteks on suur ülesannete hulk ja ajanappus. Suur osa vastanutest ei pöördu kellegi poole, et oma tööd hõlbustada, vaid teeb kõike ise. Vaatamata kõigile teguritele, mis võivad raamatupidaja töö ebameeldivaks muuta, on vastanud üldiselt oma tööga rahul.

Võtmesõnad: raamatupidamine, elektroonilised süsteemid, viivitus

SISSEJUHATUS

Käesoleva lõputöö teemaks on raamatupidamisele kuluv aeg ja raamatupidamise kitsaskohad. Eestis on kasutusele võetud elektroonilised arvestussüsteemid, et hõlbustada ettevõtte andmete säilitamist ja aruannete koostamist. Eestis on sätestatud kindlad ajad, mil ettevõtted peavad oma aruandeid esitama. Töö autor soovib välja selgitada, millised raskused ilmnevad raamatupidajatel raamatupidamisülesannete täitmisel ning kas neil tekib probleeme seoses aja kasutamisega.

Raamatupidajad tegelevad oma töös erinevate ülesannetega, mille maht sõltub ettevõtte suuruselt ja käibest ning sellest, kui palju töötajaid sooritab igapäevaselt erinevaid operatsioone ja milliseid teenuseid ettevõtte osutab. Selleks, et kõigi nende tegevustega toime tulla ja koostada nende põhjal aruandeid, kulub palju aega. Kuna raamatupidajate töö on igapäevane, peavad nad oskama korraldada oma päeva nii, et ükski ülesanne ei jää täitmata. Nende ülesannete või tegevuste korraldamine sõltub ka sellest, kui kaua on raamatupidaja sellel alal töötanud. Kui raamatupidajal on juba mitmeaastane töökogemus, on tal ka oma nipid, kuidas täita neid ülesandeid kiiremini või vältida olulisi vigu, et mitte raisata aega nende parandamisele. Ja vastupidi, kui raamatupidajal on väike töökogemus, kulub tal rohkem aega erinevate tegevustega hakkamasaamiseks ja tekkinud vigade parandamiseks.

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärk on välja selgitada, millised ülesanded tekitavad raamatupidajatele raskusi, põhjustades viivitusi töö esitamises. Eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmine ülesanne: võrrelda Eesti ettevõtetes kasutatavaid elektroonilisi süsteeme.

Käesoleva töö eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised uurimisküsimused:

1. Millised raamatupidamisülesanded nõuavad rohkem aega ja pingutust?
2. Milliseid elektroonilisi süsteeme kasutavad raamatupidajad igapäevaselt?
3. Milliseid töid teevad raamatupidajad käsitsi ja milliste ülesannete täitmiseks kasutavad nad elektroonilisi süsteeme?
4. Milliste raamatupidamisülesannete täitmisel tekib viivitus ja kui suur see on?

Käesoleva töö uurimisprobleemiks on raamatupidaja töö maht, mis põhjustab viivitusi aruannete esitamisel või muude tööülesannete täitmisel. Püstitatud probleemi lahendamiseks koostas autor raamatupidajatele küsimustiku, et välja selgitada, kuidas nad teevad oma tööd, milliseid elektroonilisi süsteeme nad kasutavad ning milliseid probleeme neil töö käigus tekib.

Töö esimeses peatükis käsitletakse raamatupidajate rolle ettevõttes ning seda, miks juht peab töötajate, sealhulgas raamatupidajate, tööd asjatundlikult korraldama ning miks tähtaegadest kinnipidamine raamatupidamistöös sõltub enamasti kogunud juhust ja tema oskusest ettevõtte tööd korraldada. Lisaks sellele püüab töö autor kindlaks teha, millised puudused kaasnevad raamatupidamisandmete esitamise tähtaegade edasilükkamisega ja kuidas elektrooniliste süsteemide juurutamine on mõjutanud raamatupidamisandmete esitamise õigeaegsust, ning esitab huvitavate valitud teemal läbi viidud uuringute tulemusi.

Teises peatükis, kus tuuakse välja käesoleva töö metodoloogia, tutvustab autor uuringu läbiviimiseks kasutatud meetodit, analüüsib uurimismeetodi rakendamisel saadud tulemusi ning toob välja tulemused ja järeldused.

1. RAAMATUPIDAJA TÖÖGA SEOTUD KITSASKOHAD

Käesoleva lõputöö esimene peatükk käsitleb raamatupidaja rolli ettevõttes ning seda, kuidas tema töö sõltub juhist. Lisaks sellele arutletakse puuduste üle, mis kaasnevad andmete esitamise tähtaegade edasilükkamisega, selgitakse, kuidas elektroonilised süsteemid on muutnud raamatupidajate tööd, ning antakse ülevaade huvitavatest sel teemal läbi viidud uuringutest.

1.1. Raamatupidaja roll ettevõttes

Raamatupidaja igapäevatöö on tihedalt seotud erinevate ülesannete täitmisega, näiteks arvete koostamise, palga-, maksu-, materjali- ja varuarvestuse, lepingute koostamise ning rahaga seotud tehingute sooritamise. Ottoson (2015) selgitab oma magistritöös raamatupidaja (*accountant*) mõistet, kasutades mitut erinevat definitsiooni. Võttes arvesse kõiki definitsioone, on raamatupidaja isik, kes analüüsib finantsinformatsiooni, koostab finantsaruandeid ja eelarveid, osutab raamatupidamisteenuseid ning tegeleb arvepidamisega.

Samuti on oluline märkida, et tänapäeval töötavad raamatupidamisarvestuse ja auditi valdkonnas spetsialistid, kes on aktiivselt kaasatud otsustusprotsessi. Seda kinnitavad Ottosoni *et al.* (2016) tehtud uuringud, mis viisid järelduseni, et raamatupidajad on oluliseks aspektiks otsuste langetamisel. Uuringu tulemused näitavad, et raamatupidajaid, kes ei osale otsusetegemises ja kelle arvamust juhtkond ei küsi enne lõpliku otsuse langetamist, on alla 20%. Uurimistöö tulemused tõestavad, et Eesti ettevõtetes on raamatupidaja hinnatud spetsialist, kes täidab erinevaid ülesandeid ning kelle arvamus on oluline nii mitmesugustes küsimustes kui juhtimisprotsessis. Raamatupidajad aitavad paljudes ettevõtetes aktiivselt juhatuse liikmetel olulisi otsuseid langetada ning ettevõtjad hindavad nende pädevust, teadmisi ja oskusi.

Siegal ja Sorenso (1994) määrasid kindlaks mõned raamatupidajale olulised oskused:

- 1) finants- ja raamatupidamisalased teadmised;
- 2) analüüsivõime;

- 3) verbaalsed ja kirjalikud oskused;
- 4) rühmas töötamise oskus;
- 5) ettevõtte funktsioonide tundmine.

Ülaltoodud oskused on raamatupidajatele äärmiselt olulised, sest võimaldavad langetada vajalikke otsuseid ning aidata juhtkonnal ja teistel töötajatel ettevõtte poolt püstitatud eesmärgi saavutada. Käesoleva töö autor on seisukohal, et raamatupidaja töö ei seisne mitte ainult töös dokumentidega, vaid ka teiste inimestega arvestamises ja koostöös.

Õigeaegse aruandluse üheks tähtsaimaks teguriks on kõrgelt kvalifitseeritud juht, kellel on ulatuslikud kogemused juhtimise valdkonnas ning arusaam, kuidas suunata ja motiveerida töötajaid, samuti selge ettekujutus, kuidas konkreetses olukorras tegutseda. Abernathy *et al.* (2018) jõudsid oma uuringus järeldusele, et organisatoorne võimekus ja õigeaegne finantsaruandlus on omavahel tihedalt seotud. Arvestades investorite kasvavat huvi finantsaruandluse vastu, on uuringu autorid veendunud, et head juhid mängivad ettevõtte edukuses olulist rolli. Selliste juhtide abiga on õigeaegselt avaldatud finantsteave investoritele veenvam, mis pole uutele juhtidele tüüpiline.

Ohaka ja Akani (2017) arvates võib kogenud juhtkond muuta oma ettevõtte ja sidusrühmade vahelised suhted usaldusväärsemaks, kui on valitud õiged kommunikatsioonikanalid ja eksperdid, s.t töötajad, kes annaksid huvitatud osapooltele õigeaegselt vajalikku teavet, et vältida esitatavate andmete aegumist. Ghafran ja Yasmin (2018) väidavad, et hoolimata aruannete õigeaegse esitamise olulisusest, ei garanteeri see ettevõttele edu. Õigeaegsus aitab ettevõtetel vaid üldsuse silmis mainet parandada. Veelgi enam, kui ettevõtet haldab juba aastaid üks juhataja, tagab see järjepidevuse, mis omakorda garanteerib aruandluse ajakohasuse ja õigsuse ning tööülesannete täitmise.

Demerljan *et al.* (2013) järeldasid oma uuringus, et spetsialistid on majanduslikust olukorrast teadlikumad, mis võimaldab avastada ja kõrvaldada kõik vead ja puudused. Tänu sellele esitavad nad nõuetekohaseid aruandeid, saavutavad eesmärgi, säilitavad ettevõtte mainet ja püsivad tähtaegades. Juhid, kellel puudub selge ettekujutus olukorrast turul, ei suuda muutustele sama kiiresti reageerida, mis aeglustab protsessi. Sellega kaasnevad vead, puudused ja tähtaegade edasilükkamine. Health ja Tversky (1991) on seisukohal, et üheks teguriks, miks juhil miski ebaõnnestub, võib olla pädevuse mõju: mõned inimesed süüdistavad ebaõnnestumises halba

õnne või vastupidi, peavad head tulemust lihtsalt vedamiseks, samas kui teised peavad ebaõnnestumise või õnnestumise põhjuseks oma võimeid.

Ahid ja Augustine (2012) uurisid oma töös, miks globaliseerumine mängib ettevõtete püsijäämises suurt rolli. Globaliseerumine mõjutab raamatupidamistööd, standardeid, juhtimist, auditit ja makse. Raamatupidaja roll pole saanud oluliseks mitte ainult ettevõtete, vaid ka riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil. Turg muutub üha rohkem ülemaailmseks ning konkurents tihedamaks kui kunagi varem. Tihe konkurents nõuab kaubandusettevõtete strateegilist positsioneerimist – see on olelusvõitlus, kus raamatupidajad võistlevad erinevate konkurentidega. Ülemaailmsed tehingud muutuvad mahukamateks ja nende arvestamine keerulisemaks. Tehnoloogia edusammud eeldavad aga uuenduslikku tarkvara ja muid arenenud töövahendeid, mis aitavad sooritada tehinguid tõhusamalt kui kunagi varem. On selge, et tänane ettevõtluskeskkond ei saa toimida ilma tehnoloogiata. Tehingud ülemaailmastuvad ning raamatupidajad satuvad suure surve alla. Arvestades, et kaasaegsed ettevõtted püüavad ajaga kaasas käia, peaks muutuma ka raamatupidaja roll. Raamatupidajate rollid varieeruvad organisatsioonide lõikes, sõltudes nende suuruselt ja tüübist, kultuurist, tööstusharust ning muudest teguritest. Erinevustest hoolimata ei muutu raamatupidajate põhirollid, küll aga muutuvad nende maht ja keerukus.

Et toetada mitmesuguseid organisatsiooni protsesse, peavad raamatupidajad tundma selle toiminguid, arvestama juhtkonna arvamusega ning abistama juhte erinevate otsuste langetamises. Raamatupidaja töö sõltub otseselt juhtkonna tööst, seoses sellega, milliseid ülesandeid on vaja täita, milliseid aruandeid on vaja koostada, millised on tähtajad ning kui palju aega jääb raamatupidajatele, et teha oma tööd õigeaegselt ja korrektselt.

1.2. Tähtaegade edasilükkamisega seotud puudused andmete esitamisel

McGee ja Yuani (2008) kohaselt vajavad aktsionärid ja teised huvitatud isikud ajakohast teavet. Kuna viivitusega esitatud finantsteave ei ole enam täpne ega ajakohane, kaotavad hilinenud andmed aktsionäride ja teiste huvitatud isikute jaoks oma tähtsuse. Finantsaruannete õigeaegsust peetakse finantsarvestuse põhiparameetrite osaks. Mõned uuringud näitavad, et andmete esitamise õigeaegsus sõltub ettevõtte suuruselt: suured ettevõtted on rohkem huvitatud võimalikult kiirest ja tõhusast teabe edastamisest oma aktsionäridele. McGee ja Yuan (2012)

usuvad, et ettevõtetal peaks olema piisavalt aega aruannete õigeaegseks koostamiseks, sõltumatul audiitoril peaks olema piisavalt aega nende kontrollimiseks ning avalikkuseni peaks informatsioon jõudma enne, kui see aegub.

McGee ja Yuani (2018) arvates on finantsaruandluse peamiseks väärtuseks õigeaegsus. Täpne finantsteave kaks või kolm aastat pärast majandusaasta lõppu ei kvalifitseeru enam täieliku finantsteabena. Finantsteave aegub isegi pärast mõnekuist viivitust, muutudes võimalikele investoritele vähem usaldusväärseks.

Kenley ja Staubus (1974) on seisukohal, et finantsinformatsiooni kvaliteet ja õigeaegsus on pöördvõrdelises seoses. Näiteks kui äriühing esitab aastaaruande tähtajaks, ei pruugi mõned selles sisalduvad andmed olla täielikud või täpsed, erinevalt sellest, kui ettevõtte kulutaks aruande koostamiseks veidi rohkem aega, esitades selle mõne nädala või kuu pärast.

Bartov *et al.* (2017) usuvad, et ettevõtte tulu hindamisel on kaks olulist aspekti: kuidas tulu annab teavet ettevõtte tegeliku majandusliku alusvara kohta ja kui kiiresti see on investoritele kättesaadav. Autorite sõnul olenevad mõlemad sellest, kuidas juht korraldab ettevõtte tööd. Lisaks eespool nimetatud kahele aspektile on nende arvates oluline ka infosüsteemi kvaliteet, mille määrab samuti juht. Kui ettevõtte pakub õigeaegselt kvaliteetset teavet, tähendab see, et juht tagab firmas õigeaegse ja täpse otsustusprotsessi, vältides vigu ja lühendades seeläbi finantsaruande koostamiseks vajalikku aega.

Brushman *et al.* (2011) uurisid oma töös otsest seost investeerimiskäitumise ja majanduskahjude õigeaegse äratundmise vahel (TLR – Timely Loss Recognition), mis on riigi finants- ja raamatupidamisolukorra olulisemaid eripärasid. Finantsaruandluse kvaliteet on täpsus, millega aruanded annavad informatsiooni ettevõtte tegevuse kohta, eriti selle prognoositava tulu kohta, millest antakse teada investoritele. Et see teave oleks investoritele asjakohane ja atraktiivne, peab juht ettevõtte tööd tõhusalt korraldama. Ettevõtte tõhus töökorraldus kujuneb välja aja jooksul, nõudes tööd ja liidri tahet, ning sõltub loomulikult ka juhtkonna isiklikest omadustest ja pädevusest.

Arvestades kõiki finantsaruandluse eesmärke ja põhimõtteid, peavad finantsteabel olema teatud omadused, et investorid, olemasolevad või potentsiaalsed laenuandjad ning teised kasutajad saaksid otsuseid langetada. Salehi ja Torabi (2012) määratlesid järgmised omadused:

usaldusväärsus, asjakohasus, võrreldavus ja selgus. Käesoleva töö autori arvates on väga tähtis, et informatsioon laekuks õigel ajal õigesse kohta, sest selle tulemuseks on vajalike otsuste langetamine nii ettevõttes (töötajad) kui ka väljaspool seda (ettevõttest huvitatud isikud).

Vaatamata kõigile ülaltoodud faktidele, mille kohaselt tähtaegade edasilükkamine on ettevõttele puuduseks, eksisteerib arvamus, et ka viivitusega esitatud andmetel on arvestatav mõju ning et finantsteave ei pruugi aja jooksul aeguda. Lee *et al.* (2013) püstitasid oma uuringus küsimuse: kas tuluandmete varane esitamine tagab nende kõrgema kvaliteedi? Läbiviidud uuringu käigus jõudsid autorid järeldusele, et statistiliselt pole kuigi oluline, kas andmeid esitatakse õigel ajal või väikese viivitusega. Tähtsad on andmed, mitte nende esitamise aeg. Käesoleva töö autor jääb siiski seisukohale, et ajakohased andmed on paremad, sest kui andmeid esitatakse viivitusega, tekib küsimus, kas neis esineb vigu ja mis võib neid vigu põhjustada. Põhjuseks võib olla puudulik raamatupidaja töö, aga ka juhi käsu täitmine ehk andmete ettekavatsetud muutmine.

1.3. Elektroonilised süsteemid raamatupidaja töös

Strouhal *et al.* (2014) kirjutavad oma töös, et alates Eesti taasiseseisvumisest (20. august 1991) on aruannete esitamise protsess jagunenud kolmeks etapiks. Kuni 2002. aastani esitati majandusaasta aruandeid ainult paberil. 2002.–2009. aastani oli võimalik esitada majandusaasta aruannet ka elektroonilisel kujul, PDF- või RTF-formaadis. Igal ettevõttel oli võimalus valida endale sobiv variant. Et parandada finantsaruandluse õigeaegsust, saavad Eesti ettevõtjad alates 2010. aasta jaanuarist esitada majandusaasta aruandeid XBRL-formaadis (Extensible Business Reporting Language). See projekt hõlmab rohkem kui 120 000 ettevõtet. XBRL-formaat on saanud globaalseks standardiks, tagades finantsinformatsiooni jagamisel andmete parema kättesaadavuse.

Võrguressursse kasutavad ettevõtted soovivad olla finantsteabe pakkumises ja elektrooniliste andmete esitamises juhtpositsioonil. Need ettevõtted pakuvad ulatuslikke andmeid ning on alati otsinud võimalusi, et maksimeerida oma internetivõimekust ning jääda võrgutehnoloogia kasutamise keskmesse. Paljud ettevõtted võrdlevad oma võrguressursse teiste ettevõtete omadega, et saada uusi ideid, kuidas täiustada oma andmete esitamist, ning teha kindlaks, millist finantsteavet oleks vaja oma ressurssidesse lisada. Ettevõtte poolt esitatud andmetest ammutavad kasutajad informatsiooni, mida on vaja otsuse langetamiseks ettevõtte, selle töökorralduse ja

ettevõtte esitatud finantsandmete suhtes. Hurtt *et al.* (2001) toovad oma uuringus BRRP-andmete (Business Reporting Research Project) põhjal välja mõned põhjused, miks ettevõtted peaksid avalikustama finantsinformatsiooni internetis:

- a) informatsiooni levitamise maksumuse ja levitamisele kuluva aja vähendamine;
- b) side infotarbijatega;
- c) avaldatavate andmete mahu ja tüüpide lisamine;
- d) juurdepääsu tagamine tulevastele investoritele.

Jones ja Xiao (2004) viisid läbi uuringu, millega soovisid välja selgitada, kas internet lahendab ettevõtete probleeme või on pigem nende allikaks. Uuringud on näidanud, et mõlemad variandid on üsna asjakohased. Lahendusteks võivad olla ressursi käsitleva teabe internetis esitamise õigeaegsus ning teatavate piirangute puudumine, näiteks aruannete piiratud levitamine paberkandjal. Samas tekib probleeme seoses oskusega uusi programme omandada, mis võib ettevõtte tööd aeglustada.

Käesolevas töös tõstatatakse küsimus, kas elektroonilised süsteemid hõlbustavad raamatupidamist. Meres R. (2016) uuris raamatupidajate üldist rahulolu valitud tarkvaraga. Saadud andmed näitavad, et kasutusel olevad programmid lihtsustavad suurel määral raamatupidajate tööd, neid on mugav kasutada ning need on piisavalt funktsionaalsed. Uurimusest on selgelt näha, et raamatupidajad on vähem rahul tarkvara hinna ja kasutajatoega. Üldise järeldusena on autor arvamisel, et raamatupidamistarkvara kasutamine pakub raamatupidajatele lisamugavust ning säästab nende aega erinevate ülesannete täitmisel.

Internet võib olla otsustava tähtsusega: ettevõtete veebisaidid võivad sisaldada tavapäraseid aastaaruandeid koos erineval kujul välja toodud rahaliste ja mitterahaliste lisaandmetega. Green ja Spaul (1997) näevad internetis kommunikatsioonivõimalust mitmesuguste mittefinantsteenuseid käsitlevate lisaandmete edastamiseks ja levitamiseks. Selle teabe abil saab ettevõtte juhtkond juhtida tavakasutajate tähelepanu oma ettevõttele, äratada huvi investorites ning reklaamida end mitmekülgse ettevõttena.

ICAEW ja DFSA (2017) väidavad oma publikatsioonis, et tulevikus on elektrooniliste süsteemide ja inimeste vahel tihe koostöö, milles seadmed täidavad korduvaid, perioodilisi ülesandeid, võimaldades inimestel keskenduda probleemide lahendamisele ja strateegiate

väljatöötamisele. Elektroonilised süsteemid hõlbustavad kontoritöötajate igapäevatööd, võimaldades neil keskenduda keerukamatele ülesannetele.

1.4. Huvitavad uuringud käesoleval teemal

Käesolevas alapeatükis annab autor ülevaate varasematest uuringutest, mis pakuvad talle huvi uuritava teema analüüsimisel.

Esimeseks huvitavaks allikaks on artikkel, kus antakse ülevaade sellest, kuidas majandusnäitajate elektrooniline esitamine on mõjutanud andmete õigeaegset avaldamist valitud ettevõtete poolt. Et hinnata, kas elektroonilise süsteemi kasutuselevõtt mõjutas positiivselt andmete esitamise õigeaegsust, vaatlesid autorid Eesti ja Tšehhi Vabariigi saja edukaima ettevõtte aastaaruandeid, mis esitati Eesti ja Tšehhi Vabariigi registritesse aastatel 2007–2011.

Käesoleva töö autor tugines oma töös uuringule, mille viisid läbi Strouhal *et al.* (2014), et analüüsida elektrooniliste süsteemide olulisust. Kokku võeti analüüsimiseks 441 aruannet. Uuringu tulemused näitavad, et tänu elektrooniliste süsteemide kasutamisele tõusis esitatud aruannete arv iga aastaga. Paberitöö nõuab palju aega, pingutust ja tähelepanu, põhjustades viivitusi. Kuna elektrooniline süsteem võeti kasutusele 2010. aastal, mõjutas see tõenäoliselt suurel määral aruannete õigeaegset esitamist.

Kõnealune uuring tugineb nii Eesti kui Tšehhi Vabariigi ettevõtete tulemustele. Kuna käesolevas töös käsitletakse ainult Eestis tegutsevaid ettevõtteid, ei võeta Tšehhi Vabariigi ettevõtete tulemusi analüüsimisel arvesse. (Tabel 1)

Tabel 1. Majandusaasta aruannete esitamine saja edukaima Eestis tegutseva ettevõtte poolt aastatel 2007–2011

Aasta	Õigeaegne esitamine (aruannete arv)	Viivitusega esitamine (aruannete arv)	Kokku esitatud aruannete arv
2007	57 (76,0%)	18 (24,0%)	75
2008	65 (76,5%)	20 (23,5%)	85
2009	59 (67,8%)	28 (32,2%)	87
2010	86 (89,6%)	10 (10,4%)	96
2011	84 (85,7%)	14 (14,3%)	98
Keskmine (kogu periood)	79,1%	20,9%	–

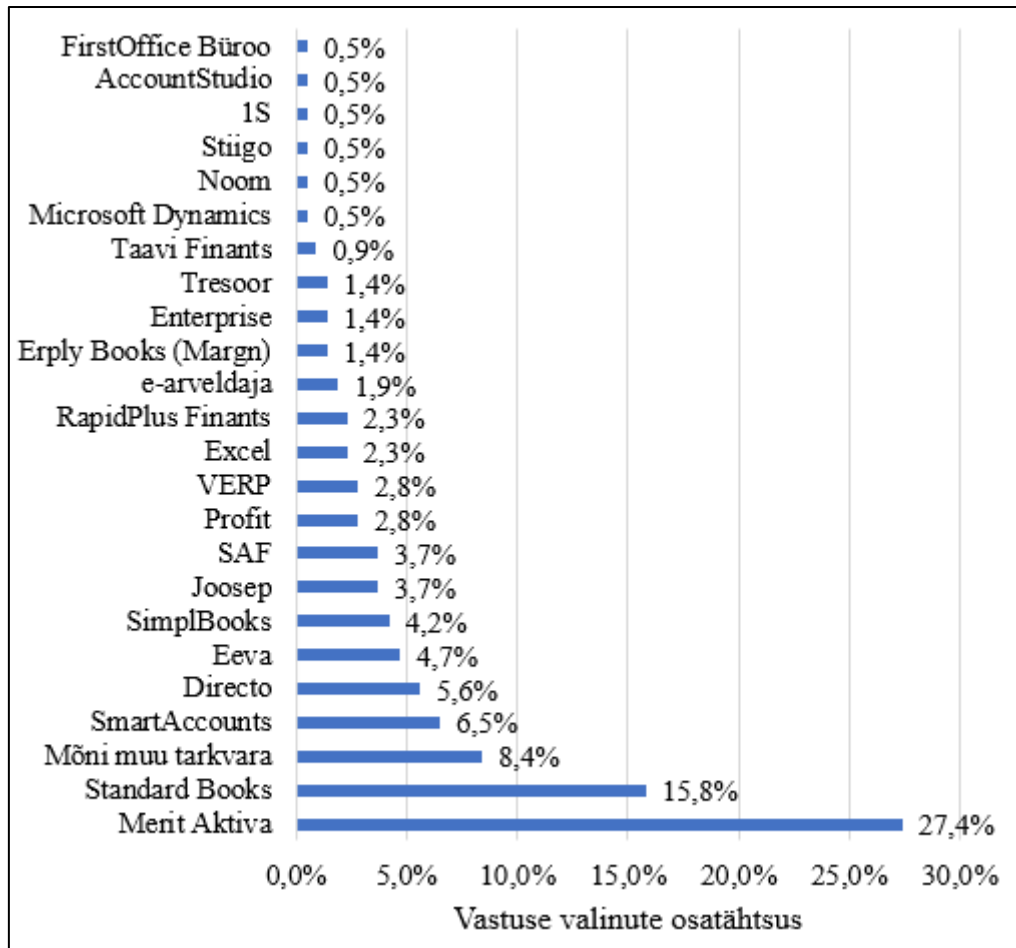
Allikas: Strouhal J., Nikitina-Kalamäe M., Gurviš N. (2014). Are Czech and Estonian Companies Willing to Publicly Present Their Financial Statements? Evidence from Czech and Estonian TOP100 – International Journal of Trade, Economics and Finance, Vol. 5, No. 4, 333-334

Uuringu tulemused näitavad, et 2010. aastal suurenes ettevõtete poolt õigel ajal esitatud aruannete arv (59-st 86-ni) rohkem kui 20% võrra ning vähenes ettevõtete poolt viivitusega esitatud aruannete arv (28-st 10-ni) samuti rohkem kui 20% võrra. Nende näitajate põhjal võib järeldada, et elektroonilised süsteemid muutsid paljude ettevõtete töö lihtsamaks.

Töö autorid tegid järgmise järelduse: elektroonilise süsteemi kasutuselevõtt mõjutas positiivselt iga-aastaste majandusaruannete õigeaegset esitamist, suurendades õigeaegselt esitatud aruannete protsenti ning vähendades viivitust. Lisaks sellele on selgelt näha, et uus elektrooniline süsteem võimaldas ettevõtetel esitada aastaaruandeid lihtsamal kujul ning kulutada nende koostamisele vähem aega ja energiat.

Teiseks käesoleva töö autorile huvi pakkuvaks allikaks on perioodil 22.12.2015–11.01.2016 läbi viidud rahulolu-uuring, milles raamatupidajatel paluti hinnata nende igapäevatöös kasutatavaid raamatupidamisprogramme. See uuring huvitab autorit sellepärast, et sarnaselt käesolevale tööle analüüsitakse selles kasutusel olevaid raamatupidamisprogramme ja hinnatakse rahulolu valitud tarkvaraga.

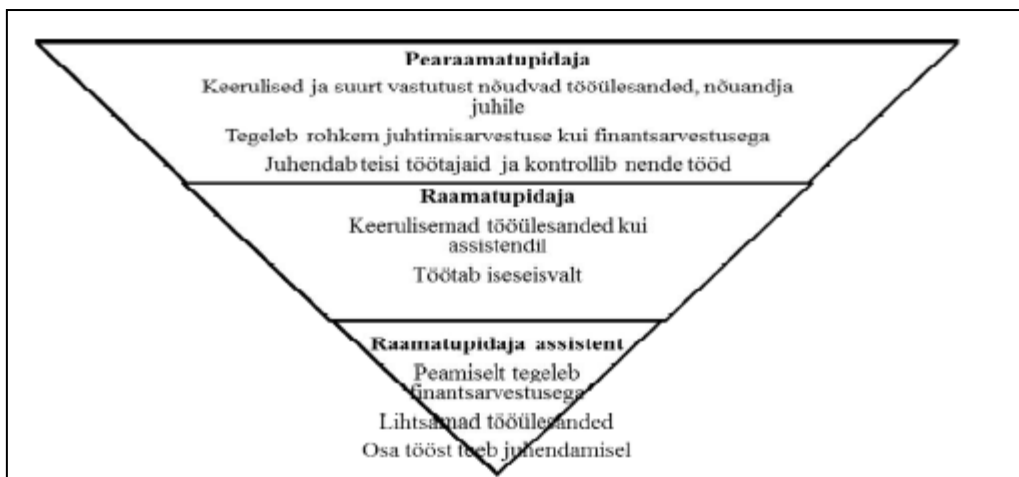
Meres (2016) viis läbi väikese rahulolu-uuringu, milles raamatupidajad hindasid nende poolt kasutatavat raamatupidamistarkvara. Uuringus osales kokku 217 raamatupidajat. Osalenud hindasid igapäevaselt kasutusel olevaid raamatupidamisprogramme. (Joonis 1)

Joonis 1. SimplBooksi uuringu statistika: raamatupidamiseks kasutatav tarkvara
Allikas: Meres R. (2016). Raamatupidamistarkvarade rahulolu-uuringu statistika – SimplBooks

2016. aasta seisuga oli populaarseimaks tarkvaraks Merit Aktiva ja populaarsuselt teiseks tarkvaraks Standard Books. Ülaltoodud jooniselt on näha, et aastatel 2015–2016 kasutasid raamatupidajad oma töös aktiivselt erinevaid raamatupidamisprogramme.

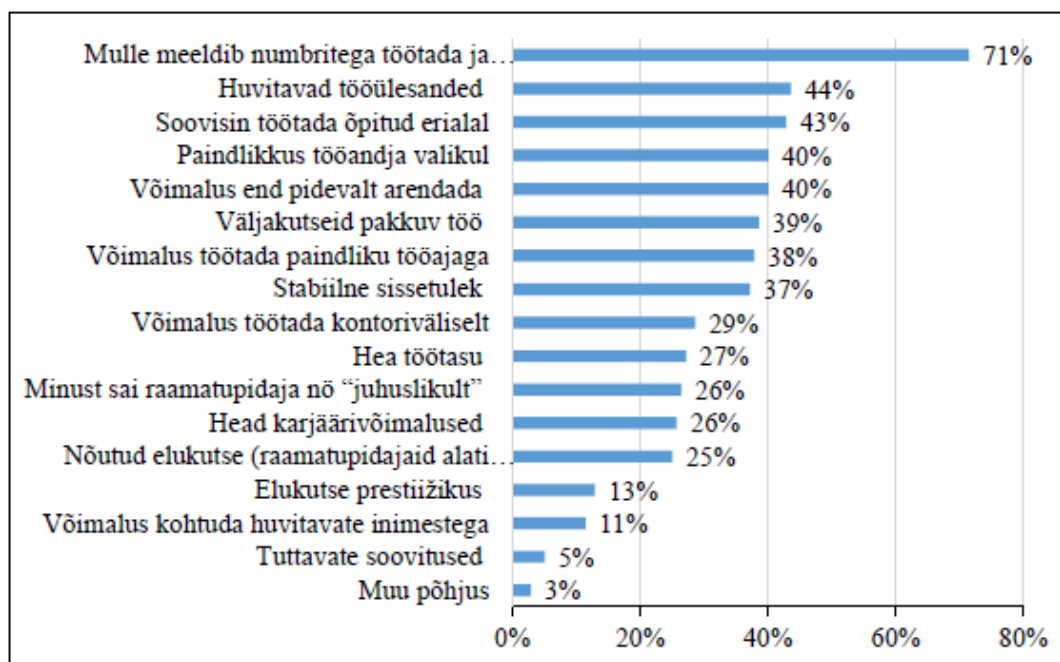
Kuna käesoleva töö autor võtab uuringu läbiviimisel arvesse nii pearaamatupidajate, raamatupidajate kui raamatupidaja assistentide vastuseid, määratletakse ka vastavate ametikohtade tööülesanded ja viivituse tekkimise põhjused. Ülesannete määratlemiseks kasutab autor Ottosoni (2015) koostatud kutsestandardi tasemete võrdlust. (Joonis 2)

Joonis 2. Kutsestandardi tasemete (ja nendega seotud ametikohtade) võrdlust
Allikas: Ottoson E. (2015). Raamatupidaja roll Eesti ettevõttes. Magistritöö, 31

Ülaltoodud jooniselt on näha, et raamatupidamisülesanded erinevad tasemete lõikes. Raamatupidaja assistendil on vähe ülesandeid, sest tal on vähem kogemust ning seega ka väiksem koormus ja vastutus. Antud juhul on viivituste peamiseks põhjuseks teadmistenappus. Raamatupidaja töötab iseseisvalt keerulisemate ülesannetega, sest tal on suurem kogemus kui raamatupidaja assistendil. Tema töös tekkivaid viivitusi võib põhjustada ajanappus või ülesannete keerukus. Pearaamatupidaja töö on kõige keerulisem ning tema vastutus on suurem kui raamatupidajal või raamatupidaja assistendil. Pearaamatupidaja töös tekkivaid viivitusi võivad põhjustada nii ajanappus kui ka juhtkonna poolt määratletud töökorraldus, millest sõltuvad pearaamatupidajale antavad ülesanded ja nende täitmise tähtsused.

Vaatamata kõikidele raskustele, valivad paljud endale raamatupidaja ameti. Selleks leidub väga erinevaid põhjuseid, mida käsitleb Tetsov (2018) vastavalt oma uuringu tulemustele. Esitatud tulemustest on näha, et peamiselt valivad raamatupidaja elukutse need, kellele meeldib töötada numbritega. (Joonis 3)

Joonis 3. Tegurid, mis ajendasid valima raamatupidaja elukutset
 Allikas: Tetsov L. (2018). Raamatupidajana töötamise motiivid ja rahulolu Eestis.
 Magistritöö, 28

Paljudel vastanutel on kujunenud arvamus, et raamatupidaja amet sobib hästi neile, kes on huvitatud õpitud erialast, enesearendamisest, väljakutsetest, paindlikust tööajast, heast töötasust, karjäärivõimalustest, prestiižist ja teiste inimestega suhtlemisest. Ülaltoodud joonis tõestab, et raamatupidaja töö ei seisne ainult dokumentidega töötamises, vaid pakub ka erinevaid võimalusi, et valitud amet poleks igav ega üksluine. Samas ei nõua raamatupidamistöö töötajalt mitte ainult valmisolekut rutiinseks tööks, vaid ka valmisolekut teiste ülesannete täitmiseks, sealhulgas juhtide abistamiseks, ning head suhtlemisoskust.

2. EESTIS TÖÖTAVATE RAAMATUPIDAJATE HULGAS LÄBI VIIDUD UURINGU TULEMUSTE ANALÜÜS

Käesolevas peatükis analüüsib autor läbiviidud küsitluse vastuseid, vaadeldes neid täpsema analüüsi huvides meeste ja naiste lõikes eraldi.

2.1. Andmete kogumine ja valim

Bakalaureusetöö uuringu läbiviimiseks kasutati kvantitatiivset meetodit. Tulemuste analüüsimisel tugineti andmetele, mis saadi ankeetküsitluse abil, milles osalesid Eesti raamatupidajad. Küsitluse eesmärgiks oli uurida, milliseid raamatupidamisprogramme kasutavad raamatupidajad oma igapäevatöös, kas töö käigus tekib viivitusi, kui suured need on, mis neid põhjustab ning kuidas raamatupidajad hindavad oma tööd.

Küsimustik koostati ja viidi läbi internetikeskkonnas Survio ning see oli anonüümne. Küsimustikus kasutati valikvastustega küsimusi ning tabeleid, kust osalejad said valida endale sobiva vastuse. Kokku oli 12 sisulist küsimust. Ankeedi täitmiseks kulunud aeg oli vastanute lõikes erinev. 64%-l osalenutest kulus küsimustikule vastamiseks 2–5 minutit, 22%-l 5–10 minutit, 11%-l 1–2 minutit, 2%-l 10–30 minutit ja 1%-l 30–60 minutit. Saadud andmete põhjal teeb autor järelduse, et prognoositud aeg 4–5 minutit oli piisav.

Valimiks plaaniti leida 100 vastajat. Kahjuks jättis 63% vastanutest ehk 140 raamatupidajat millegipärast küsimustiku pooleli, mis tähendab, et vastused saadi vaid 37%-lt osalenutest ehk 83 inimeselt. Küsimustik oli vastjatele kättesaadav LHV ja RMP infoportaalides, lisaks saadeti see raamatupidamisbüroodesse ning 100% vastanutest kasutas otselinki. Küsitlusele oli võimalik vastata 2018. aasta 25. juunist kuni 30. septembrini.

Küsimustikus uuriti, kui kaua osalejad raamatupidajana töötavad, milliseid elektroonilisi süsteeme nad oma töös kasutavad, kas need hõlbustavad ülesannete täitmist võrreldes käsitsi kirjutamisega, kas raamatupidajad täidavad konkreetseid ülesandeid käsitsi või arvuti abil, millised on peamised viivituse tekkimise põhjused ning kas raamatupidajad pöörduvad kellegi poole abi saamiseks või tulevad oma tööga ise toime.

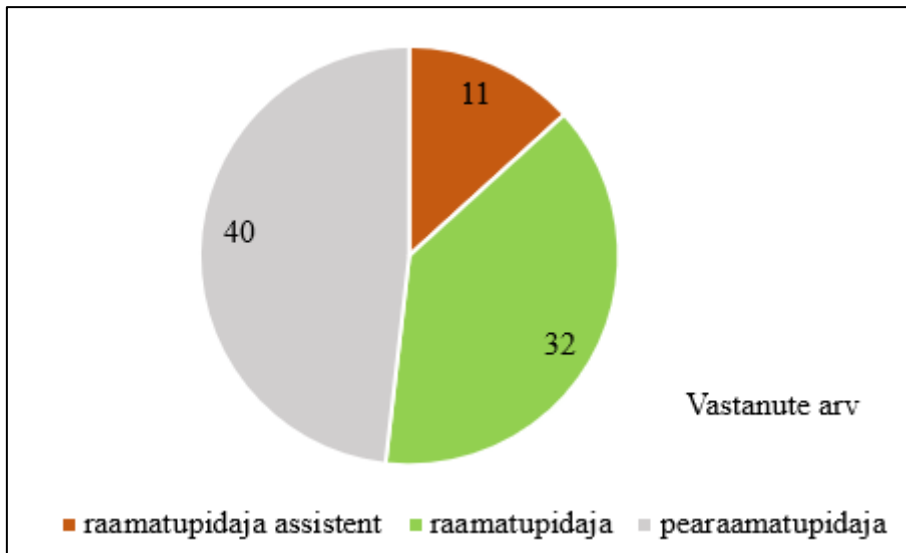
Andmete töötlemiseks ja analüüsimiseks kasutas autor programmi Microsoft Excel.

2.2. Eestis töötavate raamatupidajate sugu ja amet

Käesoleva töö autori poolt koostatud küsimustiku esimeses osas küsiti üldisi andmeid nagu vastaja sugu, amet, tööstaaž ja nende ettevõtte suurus. Neid andmeid on vaja selleks, et analüüsida, kuidas Eestis töötavad raamatupidajad üksteisest erinevad, millised raamatupidajate omadused põhjustavad töös viivitusi ning kuidas erineb raamatupidajate töö esialgsetest andmetest lähtuvalt.

Küsimustiku esimeses küsimuses tuli valida, kas vastaja on mees või naine. Kuna käesolevas töös on kasutatud varasemaid uuringuid, milles võrreldakse meeste ja naiste tööd, otsustas autor välja selgitada, mitu mees- ja naisraamatupidajat osaleb küsimustikule vastamises. Kokku oli 83 osalenut: 15 meest ja 68 naist, mis viitab sellele, et Eestis töötab rohkem nais- kui meesraamatupidajaid. (Lisa 2)

Kõige rohkem küsitluses osalenuid ehk 48,2% vastanutest töötab pearaamatupidajana, vähem ehk 38,6% raamatupidajana ja kõige vähem ehk 13,3% raamatupidaja assistendina. (Joonis 4)

Joonis 4. Eestis töötavate raamatupidajate amet
Allikas: autori koostatud lisa 2 alusel

Käesoleva töö esimeses osas võrreldakse nais- ja meesraamatupidajate tööd. Töö empiirilises osas tunneb autor huvi ametikoha eristamise vastu naiste ja meeste vahel.

Tabelis 2 on välja toodud raamatupidajate ameti kohta saadud andmete jagunemine meeste ja naiste vahel. Andmete põhjal teeb autor järelduse, et võrreldes meesraamatupidajatega, töötavad naisraamatupidajad enamjaolt kõrgemal ametikohal. Heaks näiteks on tabeli esimene rida: naisraamatupidajaid on rohkem kui meesraamatupidajaid.

Tabel 2. Vastanute jagunemine ameti alusel

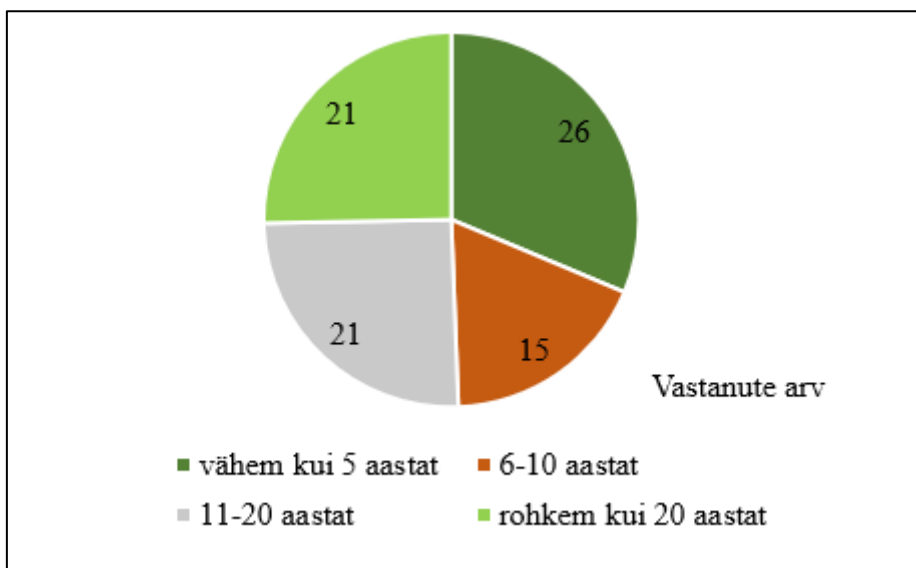
	Naiste arv	Meeste arv	Kokku
Pearaamatupidaja	37	3	40
Raamatupidaja	23	9	32
Raamatupidaja assistent	8	3	11

Allikas: küsimustiku vastuste jagunemine meeste ja naiste vahel autori koostatud lisa 2 alusel

Üldiselt võib saadud vastuseid analüüsid järeldada, et naisraamatupidajaid on Eestis rohkem kui meesraamatupidajaid. Saadud andmete põhjal eeldab autor, et meestega võrreldes on naised ilmselt rohkem valmis tegema rutiinset tööd dokumentidega.

2.3. Eestis töötavate raamatupidajate tööstaaž ja ettevõtete suurus

Et välja selgitada, millest sõltub raamatupidajate töös tekkiv viivitus, otsustati raamatupidajatelt küsida, kui kaua nad on raamatupidajana töötanud ning kui suur on ettevõtte, kus nad töötavad. (Joonised 5 ja 6)

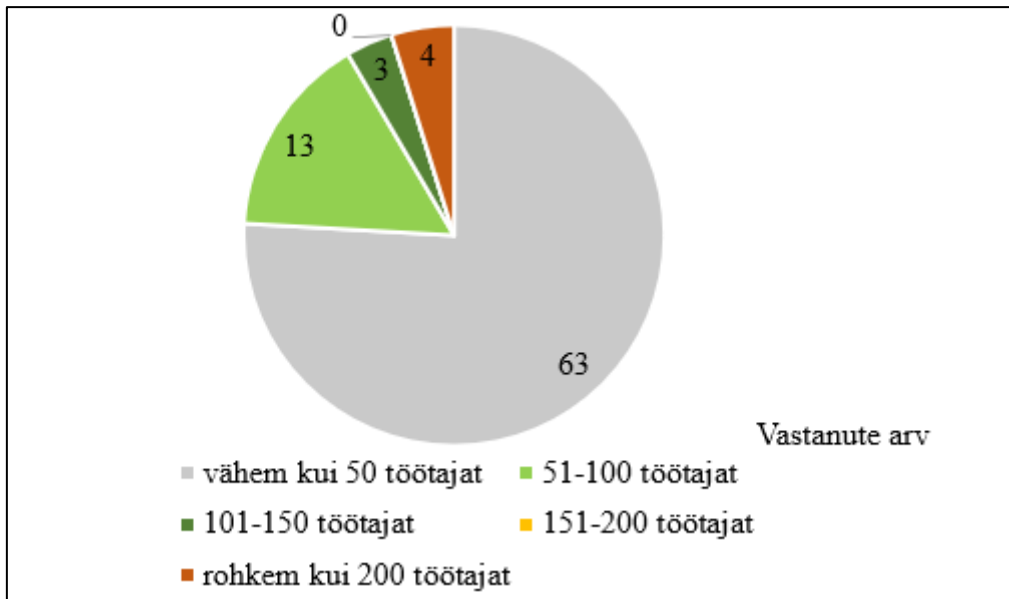

Joonis 5. Eestis töötavate raamatupidajate tööstaaž

Allikas: autori koostatud lisa 2 alusel

Saadud andmed näitavad, et 83 osalenust 31,3% on töötanud oma ametikohal vähem kui 5 aastat. 25,3% moodustavad raamatupidajad, kes on töötanud ametikohal 11–20 aastat, ning sama palju ehk 25,3% on neid, kes on töötanud ametikohal üle 20 aasta. Kõige vähem vastanuid on töötanud raamatupidajana 6–10 aastat – 18,1%.

Andmetest on näha, et küsimustikule vastanud raamatupidajatel on raamatupidamisvaldkonnas suur kogemus. Vastanud jagunesid tööstaaži poolest peaaegu võrdseteks gruppideks, millest võib järeldada, et käesoleva töö andmed on antud isiklikust kogemusest lähtuvalt, mille põhjal võib eeldada, et küsimustiku vastused on ausad ja põhinevad suurel kogemusel.

Joonis 6. Ettevõtete suurused, kus töötavad Eesti raamatupidajad

Allikas: autori koostatud lisa 2 alusel

Lisaks tööstaažile palus töö autor oma küsimustikus valida, kui suur on ettevõtte, kus vastaja töötab. Ettevõtte suurusest sõltub ülesannete ja dokumentide hulk, mis võib tekitada viivitusi või tähtaegade edasilükkamist. Saadud andmetest on näha, et 75,9% raamatupidajatest töötab ettevõtetes, kus on vähem kui 50 töötajat. 51–100 töötajaga ettevõtetes töötab 15,7% vastanutest. Kõige vähem vastanuid oli ettevõtetest, kus töötab 101–150 või rohkem kui 200 inimest – vastavalt 3,6% ja 4,8%. Joonisel on näha, et ükski vastanu ehk 0% ei tööta raamatupidajana 151–200 töötajaga ettevõttes.

Ülaltoodud andmetest on näha, et paljud raamatupidajad töötavad firmades, kus on alla 50 töötaja. Töö autor põhjendab seda sellega, et 90% Eesti ettevõtetest on mikroettevõtted.

2.4. Elektrooniliste süsteemide kasutamine raamatupidaja töös

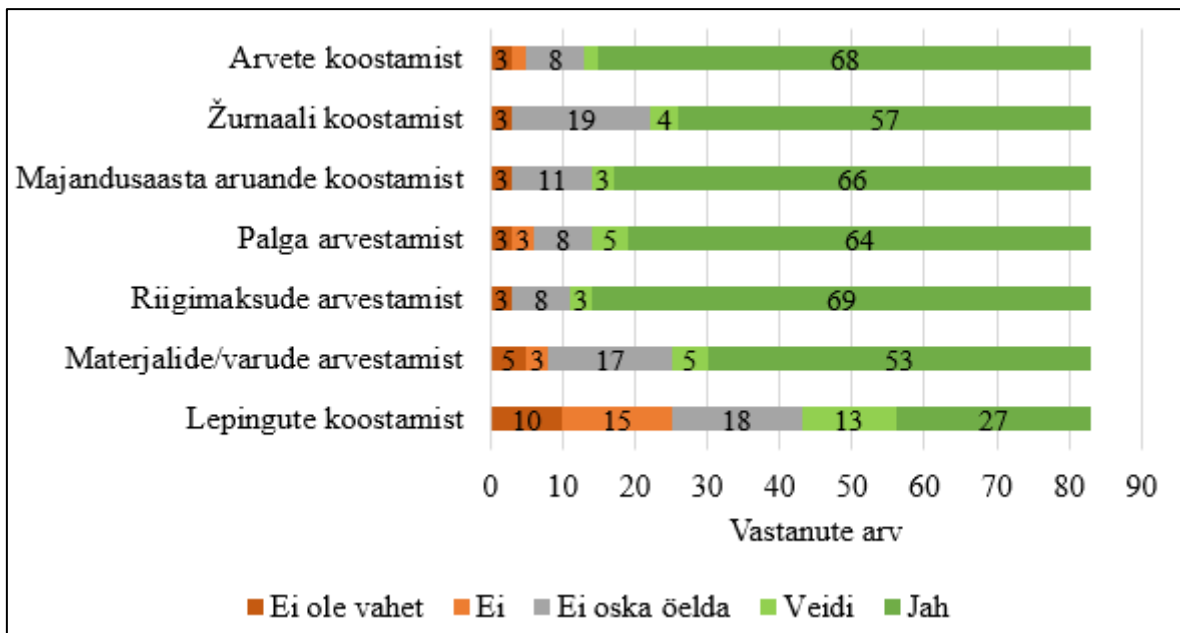
Käesolevas töös püütakse välja selgitada, kas elektroonilised süsteemid hõlbustavad raamatupidajate tööd või vastupidi, tekitavad raskusi ning nõuavad rohkem aega ja teadmisi, aeglustades tööd.

Maailmas pakutakse paljusid elektroonilisi süsteeme, mida raamatupidajad saavad oma igapäevatoos kasutada. Programmid on koostatud erinevates keeltes ning on erineva keerukusega. Eestis kasutavad raamatupidajad nii eesti-, vene- kui ka soomekeelseid programme, lähtuvalt ettevõtte töökeelest ja riigist, kus asuvad äripartnerid. Eestis kasutatavaid programme on palju. Iga ettevõtte valib endale programmi, mis arvestab kõige rohkem ettevõtte toodetega. Paljud vastanud kasutavad oma igapäevatoos programmi Excel. Lisaks Excelile kasutavad raamatupidajad enamasti programme Merit Aktiva ja Word. (Lisa 2)

Saadud andmete põhjal eeldatakse, et programmi valib juhtkond ning raamatupidajad teevad, mida neilt palutakse. Autori arvates valivad raamatupidajad ettevõtte selle põhjal, kus nad tahaksid töötada ja millesse nad sooviksid panustada, mitte selle põhjal, kus on kasutusel konkreetne raamatupidamisprogramm.

Küsimustikule vastanute seas polnud kedagi, kes ei kasuta elektroonilisi süsteeme üldse. Autor püstitas küsimuse, kas raamatupidajad koostavad mingeid dokumente käsitsi või kasutavad oma toos ainult elektroonilisi süsteeme. Saadud andmete põhjal on näha, et raamatupidajad koostavad arveid ja muid dokumente nii käsitsi kui ka arvuti abil, vastavalt 48,2% ja 51,8%. (Lisa 2)

Vaatamata sellele, et raamatupidajad jagunesid kaheks grupiks, nõustusid paljud sellega, et arvuti hõlbustab töö autori poolt loetletud ülesannete täitmist. (Joonis 7)

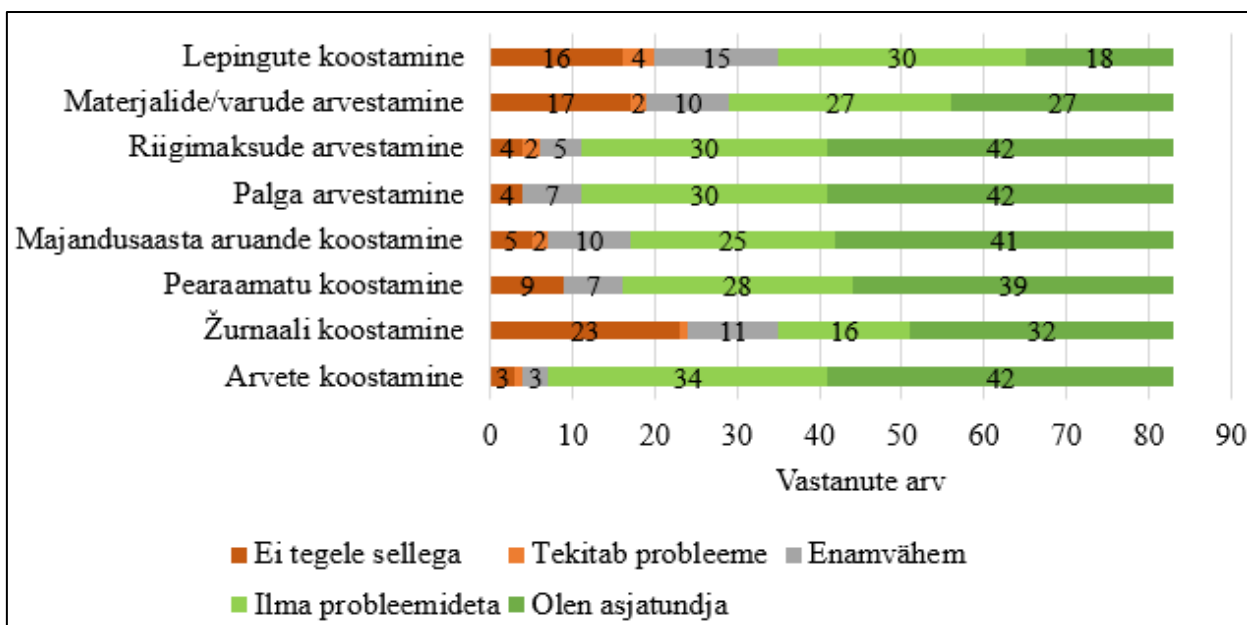
Joonis 7. Raamatupidajate arvamus, kas arvuti hõlbustab loetletud ülesannete täitmist
Allikas: autori koostatud lisa 2 alusel

Vastused erinesid suurel määral vaid lepingute koostamise puhul: paljudele raamatupidajatele pole oluline, kas lepinguid koostatakse arvutiga või mitte. Vaatamata sellele, et paljud vastanud ei kasuta mõne ülesande täitmisel arvutit, nõustus kõige rohkem Eestis töötavaid raamatupidajaid sellega, et elektroonilised süsteemid hõlbustavad raamatupidaja tööd, mida kinnitavad ka ülaltoodud joonisel esitatud andmed. Vastusevariandi „ei oska öelda“ valisid eeldatavasti raamatupidajad, kes ei tegele loetletud ülesannetega üldse. Eri ettevõtetes on erinevad töövaldkonnad, seega võib arvata, et raamatupidajad ei tegele kõigi autori loetletud ülesannetega. Küsimustikule vastasid nii (pea)raamatupidajad kui ka raamatupidaja assistendid, kellele ei anta paljusid raskeid ülesandeid.

2.5. Raamatupidamistöö keerukus ja sellest tingitud viivitused

Lähtudes saadud vastustest, selgitab autor, millised raamatupidamisülesanded muudavad raamatupidajate töö keerulisemaks, ning analüüsib, milliste ülesannete puhul tekivad viivitused, kui suured need on ning mis neid põhjustab.

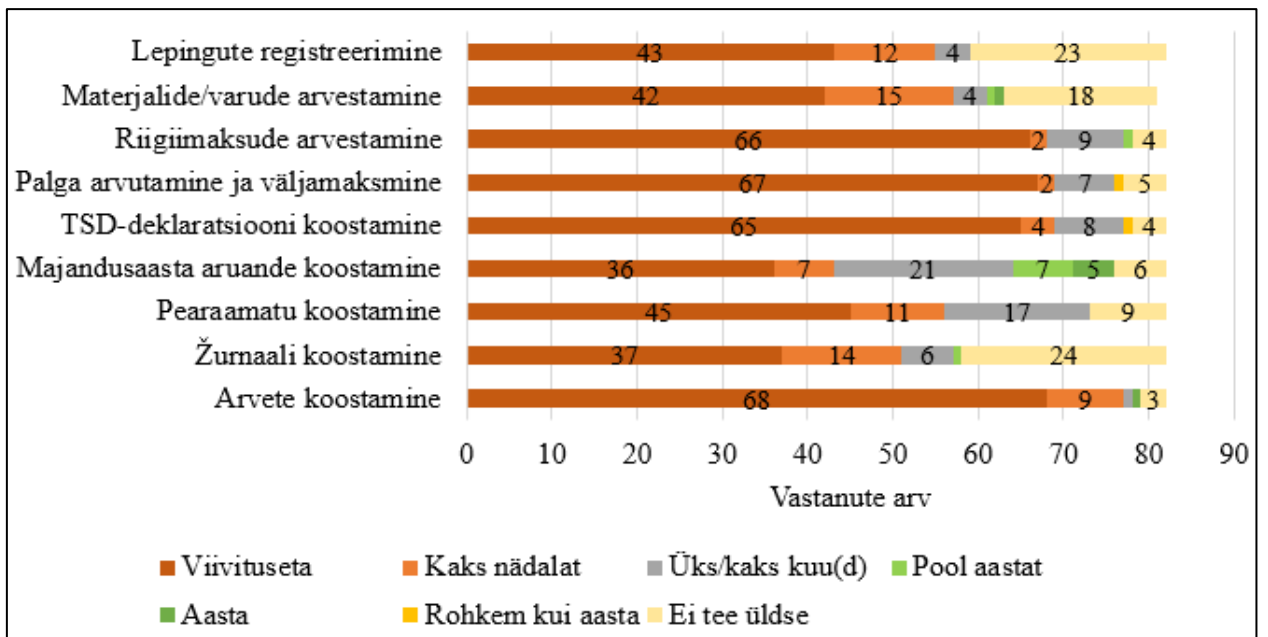
Eelkõige püüdis autor välja selgitada, kuidas raamatupidajad täidavad järgmisi ülesandeid: arvete, žurnaali, pearaamatu, majandusaasta aruande ja lepingute koostamine ning palga, riigimaksude ja materjalide/varude arvestamine. (Joonis 8)

Joonis 8. Eestis töötavate raamatupidajate arvamus loetletud ülesannete keerukuse kohta
Allikas: autori koostatud lisa 2 alusel

Saadud vastustest on näha, et vastanud jagunesid kaheks suureks grupiks: need, kes täidavad kõik loetletud ülesanded ilma probleemideta, ning need, kes tunnevad end asjatundjatena. Paljud raamatupidajad ei koosta üldse žurnaale (23), ei arvesta materjale/varusid (17) ega koosta lepinguid (16). Eeldatavasti ei kuulu need ülesanded nende töökohustuste hulka. Vähe raamatupidajad vastas, et teatud ülesannete täitmine valmistab neile probleeme, mis on avatavasti tingitud teadmistenappusest või kogemuse puudumisest. Paljud raamatupidajad ei osanud öelda, kas loetletud ülesanded on nende jaoks keerulised, ning valisid vastusevariandi „enam-vähem“.

Et andmeid paremini analüüsida, palus autor oma küsimustikus märkida, kas raamatupidajate töös tekib viivitusi ja kui suured need on. (Joonis 9)

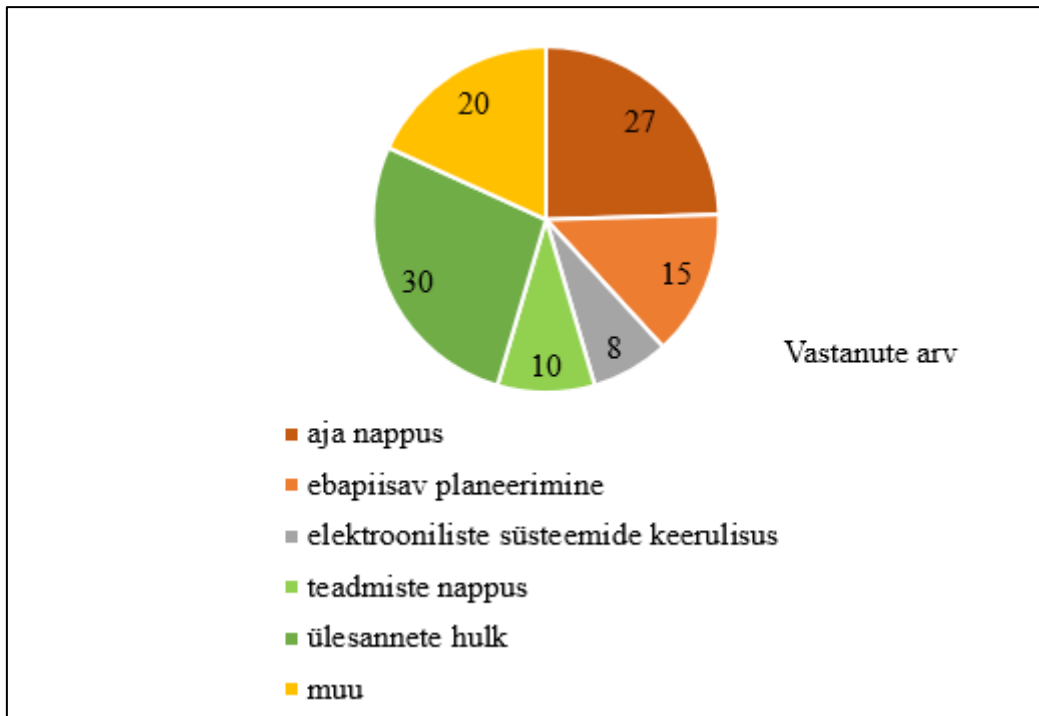
Joonis 9. Eestis töötavate raamatupidajate töös tekkiva viivituse suurus

Allikas: autori koostatud lisa 2 alusel

Esitatud andmetest on näha, et üldiselt ei teki loetletud ülesannete täitmisel Eestis töötavate raamatupidajate töös viivitusi. Kõige suuremaid viivitusi esineb majandusaasta aruande koostamisel: 21 raamatupidajal tekib ühe- või kahekuuseid, 7 raamatupidajal pooleaastaseid ja 5 raamatupidajal aastaseid viivitusi. Pooleaastane viivitus on ühel raamatupidajal nii žurnaali koostamises, riigimaksude arvestamises kui materjalide/varude arvestuses.

Kõige suurem, rohkem kui aastane viivitus on ühel raamatupidajal TSD-deklaratsiooni esitamises ning palga arvestamises ja väljamaksmises. Autori arvates võis neid kahte näitajat põhjustada mingi arusaamatus või viga, samuti on võimalik, et sellise vastuse andis inimene, kes töötab firmas üksi, millest võib olla ka tingitud nii suur viivitus. Seda vastust ei võta autor arvesse, sest see on ainus omataoline ning selle tagamaad pole autorile teada.

Paljud vastajad märkisid, et nende töös viivitusi ei esine, mida kinnitab küsimus, milles paluti valida viivituse põhjus: 10 vastajal viivitusi ei teki, seega ei vastanud nad ka küsimusele, mis põhjustab raamatupidaja töös viivitusi. (Joonis 10)

Joonis 10. Eestis töötavate raamatupidajate töös tekkivate viivituste põhjused
Allikas: autori koostatud lisa 2 alusel

Vastavalt 36,1% ja 32,5% raamatupidajatest vastas, et peamisteks viivituse tekkimise põhjusteks on suur ülesannete hulk ja ajanappus, millest autor võib järeldada, et eeldatavasti töötavad need raamatupidajad suurtes ettevõtetes, nende töögraafik on liiga tihe ning seepärast tekib neil raskusi aja planeerimisel.

Valida oli võimalik ka vastusevarianti „ebapiisav planeerimine“, kuid selle kasuks otsustas vaid 18,1% vastanutest. Vastavalt 12% ja 9,6% vastanutest mõõnis, et neil põhjustab viivitusi teadmistenappus või elektrooniliste süsteemide keerukus.

Küsimusele vastamiseks anti ka vastusevariant „muu“. Selle variandi valinud osalejad nimetasid järgmisi viivituse tekkimise põhjuseid: nimetatud tegevuste regulaarsus, reeglina 1 kord kuus (1), tööde ajaline planeerimine ja vajadus (1), juhtimine (4), info/dokumentide/materjalide laekumine viivitusega (4).

Käesolevas töös eristatakse naisraamatupidajaid meesraamatupidajatest, et välja tuua viivituse põhjused nii meeste kui naiste töös. (Tabel 3)

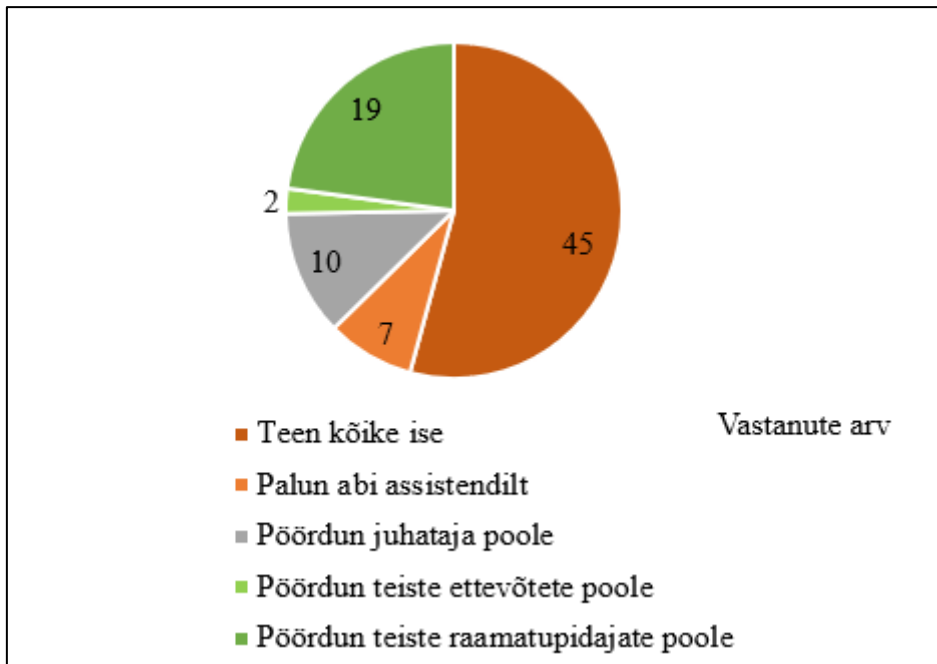
Tabel 3. Vastanute sooline jagunemine viivituse põhjuste lõikes

	Naiste arv	Meeste arv
Ei ole viivitust	7	3
Ülesannete hulk	28	3
Elektrooniliste süsteemide keerulisus	6	3
Ajanappus	25	3
Teadmistenappus	8	2
Ebapiisav planeerimine	12	4
Tööde ajaline planeerimine ja vajadus	1	0
Teabe liikumine varude arvestuseks	1	0
Info/dokumendid/materjal ei saabu õigel ajal	3	0
Töökorraldus	4	0

Allikas: küsimustiku vastuste jagunemine meeste ja naiste vahel autori koostatud lisa 2 alusel

Ülaltoodud tabelist on näha, et naisraamatupidajatel esineb rohkem mõjureid, mis põhjustavad viivitusi nende töös. Nii meestel kui naistel on raske planeerida oma aega nii, et suur ülesannete hulk oleks nende jaoks jõukohane. Põhjuseks võib olla nii kogemustenappus kui ka ettevõtte suurus, mis aeglustavad kõikide ülesannete täitmist, lükates edasi tähtaegu. Meestega võrreldes on naiste jaoks oluline töökorraldus. Veel kolm naissoost vastanut märkis, et viivitus tekib sellepärast, et dokumendid, info või materjal ei jõua kohale õigel ajal. Autor eeldab, et need põhjused võivad tekitada viivitusi ka meeste puhul, kuid mehed millegipärast ei too seda välja.

Viivituse põhjuste väljaselgitamiseks otsustas töö autor küsida ka seda, kas raamatupidajad pöörduvad kellegi poole abi saamiseks või teevad kõike ise. Andmete põhjal on näha, et üle poole vastanutest ehk 54,2% eelistab teha oma tööd ise, mitte kellegi poole pöörduda. 22,9% vastanutest pöördub teiste raamatupidajate poole, 12% pöördub juhataja poole, 8,4% palub abi assistendilt ning 2,4% pöördub teiste ettevõtete poole, et teha oma tööd paremini. Paljudel raamatupidajatel ei piisa teadmistest või ajast, et teha oma tööd õigeaegselt ja iseseisvalt. (Joonis 11)

Joonis 11. Eestis töötavate raamatupidajate iseseisvus töös

Allikas: autori koostatud lisa 2 alusel

Tuginedes käesoleva teema ülaltoodud andmetele ning võttes arvesse kõiki saadud vastuseid, püüdis autor välja selgitada, kas raamatupidajad on oma tööga rahul või mitte, vaatamata kõigile probleemidele, viivitustele, raskustele ja muudele teguritele.

Saadud andmetest on näha, et töörahulolu keskmine on 4,3, millest võib järeldada, et paljud vastanud on oma tööga rahul. 48,1% vastanutest valis selles küsimuses variandi „4“, mis tähendab, et nad on oma tööga rahul, kuid seda rahulolu varjutavad mingid põhjused. 42% vastanutest valis variandi „5“, mis tähendab, et nad on oma tööga täiesti rahul ja ükski põhjus ei saa seda muuta. 9,9% vastanutest valis variandi „3“, millest autor järeldab, et leidub põhjuseid, miks raamatupidajana töötamine tekitab kahtlusi, kas selle töö tegemine toob endaga rahuldustunnet või mitte.

Võttes arvesse kõiki ülaltoodud andmeid ja analüüse, jõuab töö autor järeldusele, et vaatamata sellele, kas ettevõttes töötavad nais- või meesraamatupidajad, esineb nende töös nii viivitusi kui ka muid probleeme, mida põhjustavad erinevad tegurid. Eestis töötab rohkem nais- kui meesraamatupidajaid ning paljud neist töötavad väikestes ettevõtetes, sest 90% Eesti ettevõtetest on mikroettevõtted. Eestis töötavad raamatupidajad kasutavad oma töö hõlbustamiseks meeleldi erinevaid elektroonilisi süsteeme ning autor teeb saadud andmete põhjal järelduse, et arvuti

kasutamine abistab raamatupidajaid märkimisväärselt nende igapäevatöös. Paljud raamatupidajad tunnevad end asjatundjatena, kes teevad oma tööd hästi, mis on autori meelest hea, sest raamatupidajad peavad olema tähelepanelikud ning valmis ja nõus tegema rutiinset tööd. Vastanute töös tekkivad viivitused ei ole suured ning nende tekke põhjustega on võimalik toime tulla, sest need ei ole nii kriitilised. Peaaegu kõik raamatupidajad teevad oma tööd ise ega pöördu kellegi teise poole. Vaid väike osa neist palub abi teistelt raamatupidajatelt või oma assistendilt. Tööga rahulolu keskmine on üsna suur, millest võib järeldada, et vaatamata kõigile teguritele, mis saavad mõjutada raamatupidajate tööd, on vastanud oma tööga rahul ning valmis kõigi probleemidega toime tulema.

KOKKUVÕTE

Bakalaureusetöö eesmärk oli välja selgitada, millised ülesanded tekitavad raskusi ja seega viivitusi töö esitamises. Eesmärgi saavutamiseks püstitati ülesanne: võrrelda kasutusel olevaid elektroonilisi süsteeme erinevates Eesti ettevõtetes.

Esimeses peatükis ehk kirjanduse ülevaates selgitati mõistet „raamatupidaja“ ning raamatupidaja rolle. Tänapäeva kiiresti muutuv maailmas ei tegele raamatupidaja ainult dokumentatsiooniga, vaid osaleb ka otsustusprotsessis, analüüsib finantsinformatsiooni, osutab raamatupidamisteenuseid, suhtleb klientide ja juhtidega ning koostab finantsaruandeid. Raamatupidaja ülesannete hulk suureneb globaliseerumise mõjul, sest tehingud muutuvad ülemaailmseteks, suurendades raamatupidajate töökoormust. Lisaks ülaltoodud ülesannete täitmisele peavad raamatupidajad tegema tihedat koostööd ettevõtte juhiga, sest temast sõltuvad raamatupidamisprotsess, selle korraldus ja tähtaegade seadmine. Lisaks sellele suudavad kvalifitseeritud juhid vältida viivitusi ettevõtte oskusliku korraldamise läbi.

Lisaks uuriti esimeses peatükis, miks tähtaegade edasilükkamine on oluliseks puuduseks andmete esitamisel. Finantsaruandluse peamiseks väärtuseks on õigeaegsus. Finantsaruanded annavad informatsiooni ettevõtte tegevuse ja prognoositava tulu kohta, seega pole aruande tähtaja edasilükkamise korral selles sisalduv teave enam täielik ega täpne. Selline finantsteave ei ole võimalikele investoritele sama usaldusväärne kui õigeaegselt esitatud aruandes. Kuid eksisteerib ka vastupidine arvamus, et finantsteave ei pruugi aja jooksul oma tähtsust kaotada, sest tähtsad on andmed, mitte nende esitamise aeg.

Lisaks raamatupidaja rolli määratlemisele ja esitamistähtaegade edasilükkamise analüüsimisele uuriti esimeses peatükis, kuidas on raamatupidaja tööd mõjutanud elektrooniliste süsteemide kasutuselevõtt. Finantsteabe esitamine XBRL-, PDF- või RTF-formaadis tagab parema andmete kättesaadavuse, vähendades informatsiooni jagamise maksumust ja sellele kuluvat aega ning parandades sidet infotarbijatega. Vaatamata asjaolule, et internet hõlbustab raamatupidajate tööd,

esineb ka probleem, et raamatupidajad peavad uute programmidega töötamiseks nendega tutvuma ja harjuma.

Esimese peatüki lõpus toodi välja uuringud, mis tundusid käesoleva teema raames huvitavad. Esimese uuringu tulemuseks oli aruannete viivitusega esitamise tendentsi kasv tänu 2010. aastal sisse seatud elektroonilistele süsteemidele. Teise uuringu tulemuseks olid kasutusel olevate raamatupidamisprogrammide eelistused Eestis töötavate raamatupidajate hulgas, millest on näha, et 2016. aastal eelistasid raamatupidajad programme Merit Aktiva ja StandardBooks. Kolmanda uuringu tulemuseks olid raamatupidamisülesanded ametikohast lähtuvalt, millest on näha, et kõige rohkem ülesandeid on pearaamatupidajal, kes töötab juhtidega ja kontrollib teiste raamatupidajate tööd. Vähem ülesandeid on raamatupidajatel, kes töötavad iseseisvalt ja kelle ülesanded on keerulisemad kui raamatupidaja assistendil, keda töös juhendatakse.

Teises peatükis ehk kvantitatiivses osas viidi läbi uuring Eesti raamatupidaja assistentide, raamatupidajate ja pearaamatupidajate hulgas. Küsitluses osales kokku 83 inimest, kellest enamik töötab pearaamatupidajana. Vastanute arv ei ole kindlasti piisav, et teha kindlaid järeldusi, kuid võimaldab saada ülevaate ja analüüsida tulemusi. Tulemustest selgus, et 48,2% vastanutest töötab pearaamatupidajana, ning see tendents valitseb nii nais- kui meesraamatupidajate seas. Eestis töötavate raamatupidajate tööstaž jagunes neljaks peaaegu võrdseks osaks, seega oli nii neid, kes on töötanud raamatupidajana vähem kui 5 aastat, kui ka neid, kes on töötanud sellel alal üle 20 aasta. Ühtlasi selgus, et 75,9% raamatupidajatest töötab väikestes ettevõtetes, kus on vähem kui 50 töötajat, mis võib olla tingitud sellest, et 90% Eesti ettevõtetest on mikroettevõtted.

Kui osalejatelt küsiti elektrooniliste süsteemide kasutamise kohta, siis selgus, et enamasti kasutavad raamatupidajad oma igapäevatöös programme Excel, Merit Aktiva ja Word. Kuna programmi valib juhtkond, võib järeldada, et need programmid on raamatupidamistöös kõige mugavamad. Samuti tuli välja, et raamatupidajad koostavad arveid ja muid dokumente nii käsitsi kui ka arvuti abil ning et arvuti kasutamine hõlbustab suurel määral paljude ülesannete täitmist nagu arvete koostamine, riigimaksude arvestamine ja majandusaasta aruande koostamine.

Tulemustest selgus veel, et enamik vastanutest tunneb end paljude ülesannete täitmisel asjatundjana ning teatud ülesannete täitmine ei valmista ühtegi probleemi. Selgus ka asjaolu, et paljud raamatupidajad ei koosta üldse žurnaale, ei arvesta materjale/varusid ega koosta

lepinguid. Eestis töötavatel raamatupidajatel ei teki töös suuri viivitusi või ei esine neid üldse, mis viitab heale ettevõtte töö korraldamisele. Viivituse tekkimise peamiseks põhjusteks on suur ülesannete hulk ja ajanappus – vastavalt 36,1% ja 32,5%. Saadud tulemuste põhjal töötab 54,2% raamatupidajatest iseseisvalt ega pöördu abi saamiseks teiste poole, ülejäänud aga pöörduvad nii teiste raamatupidajate, raamatupidamise assistentide kui ka teiste ettevõtete poole. Vaatamata kõigile asjaoludele, mis muudavad raamatupidaja töö keeruliseks, on töörahulolu keskmine Eestis töötavate raamatupidajate hulgas 4,3, mis tähendab, et üldiselt on raamatupidajad oma tööga rahul.

Käesoleva teema võimalik edasiarendus oleks vastajate arvu suurendamine, et teha kindlamaid järeldusi. Samuti oleks töö edasiarendamiseks võimalik lisada erinevaid olukordi või teha täiedavaid intervjuusid, milles vastajad saaksid otsustada, milline lahendus oleks kõige sobivam.

SUMMARY

CHALLENGES RELATED TO ACCOUNTING TIMELINESS

Katerina Kalistratova

Accountants are engaged in work involving various functions, the volume of which depends on the size of the company, its money turnover, the number of employees performing various operations on a daily basis, and the scope of the services provided by the company. Coping with all the activities and drawing up the respective reports takes a lot of time. As the work of accountants is daily, they must be able to manage their time, so that every task can be accomplished. The arrangement of the tasks or activities also depends on how long the accountant has been working in this field. Accountants with extensive professional experience also have their own tricks for accomplishing the tasks faster, or for avoiding significant mistakes, not to waste time on correcting them. And vice versa, if an accountant has little experience, more time is needed for various activities and correcting the mistakes.

The purpose of this bachelor's thesis is to figure out which tasks are posing difficulties to accountants, thus causing delays in submitting reports. In order to reach this objective, the following task was set: compare the electronic systems used in Estonian enterprises.

The following questions were set to fulfil the purpose of the thesis:

1. Which accounting tasks require more time and effort?
2. Which electronic systems are used by accountants on a daily basis?
3. What kind of work is done by accountants manually and what kind of work using electronic systems?
4. Which accounting tasks are carried out with a delay and how big is the delay?

The quantitative research method was used. The research was carried out among accountants, accounting assistants and chief accountants working in Estonia. The total number of respondents to the survey was 83.

It turned out that 48.2% of the respondents work as chief accountants, and the given tendency is maintained both among female and male accountants. According to work experience, Estonian accountants can be divided into four almost equal groups. Some of the respondents have been working as accountants for less than 5 years, while some others have been active in this field for more than 20 years. Also, 75.9% of the accountants work in small enterprises with less than 50 employees, which may be due to the fact that in Estonia 90% of the companies are microenterprises.

When the participants in the survey were asked about using electronic systems, it turned out that accountants mostly use Excel, Merit Aktiva and Word in their daily work. As the adoption of software is based on the selection by the management, it can be concluded that these programs are the most convenient ones for accounting. It also turned out that the accountants draw up documents/invoices both manually and using the computer, and that the computer facilitates many tasks, such as billing, accounting of taxes and drawing up the annual report.

The results show that the majority of the respondents feel as experts fulfilling various tasks, and that many functions are not causing any problems to them. It was also found out that many accountants do not compose journals, take account of materials/supplies or draw up contracts. Regarding the accountants working in Estonia, the arising delay is quite small or non-existent, which means that work in the companies is well organised. The main reasons for the occurrence of delays are the number of tasks and lack of time, which represents respectively 36.1% and 32.5%. The obtained results show that 54.2% of the accountants work independently, without turning to other accountants, accounting assistants or other businesses for help. Despite all the circumstances, and the work of accountants becoming more and more complex, the average job satisfaction among accountants working in Estonia is 4.3, which means that in general accountants are satisfied with their work.

KASUTATUD ALLIKAD

- Abernathy J. L., Kubick T. R., Masli A. (2018). Evidence on the relation between managerial ability and financial reporting timeliness – *International Journal of Auditing*, 3
- Ahid M., Augustine A. (2012). The Roles and Responsibilities of Management Accountants in the Era of Globalization – *Global Journal of Management and Business Research*, Vol. 12, Issue 15, Version 1.0
- Baik B., Choi S., Farber D. B. (2018). Managerial Ability and Income Smoothing – Lancaster University, Department of Accounting and Finance, 9
- Bartov E., Marra A., Dossi A., Pettinicchio A. (2017). Earnings management, timeliness, and corporate information systems. In Working Paper. Kättesaadav: <https://ssrn.com/abstract=2989620> , 19. jaanuar 2018, 1–6
- Brushman R. M., Piotroski J. D., Smith A. J. (2011). Capital Allocation and Timely Accounting Recognition of Economic Losses – *Journal of Business Finance and Accounting*, Vol. 38, Issue 1-2, 1-33
- Demerlján P. R., Lev B., Lewis M. F., McVay S. (2013). Managerial ability and earnings quality. *The Accounting Review*, 88, 463-498
- Ghafran C., Yasmin S. (2018). Audit committee chair and financial reporting timeliness: A focus on financial, experiential and monitoring expertise – *International Journal of Auditing*, Vol. 22, Issue 1, 13-24
- Green G., Spaul B. (1997). Digital accountability – *Accountancy*, May, 64-65
- Health C., Tversky A. (1991). Preference and Belief: Ambiguity and Competence in Choice under Uncertainty – *Journal of Risk and Uncertainty*, IV, 5-28
- Hisrich R., Brush C., Good D., DeSouza G. (1997). Performance in Entrepreneurial Ventures: Does Gender Matter? – *Proceedings of the Babson-Kauffman Frontiers in Entrepreneurial Research Conference*. Wellesley, Mass.: Babson College, 238-239
- Hurt D. N., Kreuze J. G., Langsam S. A. (2001). Using the internet for financial reporting – *Journal of Corporate Accounting & Finance*, Vol 12, Issue 3, 1-10
- ICAEW and DFSA (2017). Understanding the impact of technology in audit and finance – IT Faculty, 8

- Johnson J., Powell P. (1994). Decision Making, Risk and Gender: Are Managers Different? – British Journal of Management 5, 123-138
- Jones M.J., Xiao J.Z. (2004). Financial reporting on the Internet by 2010: a consensus view – Accounting Forum, Vol. 28, Issue 3, 237-263
- Kenley M. J. and Staubus G. J. (1974). Objectives and concepts of financial statements – Accounting Review, Vol. 49, № 4, 888-9
- Lee H.-Y., Mande V., Son M. (2013). Are earnings announced early of higher quality? – Accounting and Finance 55 (2015), 187-212
- McGee R. W., Igoe D. N. (2008). Corporate governance and the timeliness of financial reporting: A comparative study of selected EU and transition countries – Proceedings of the 43rd Annual Western Regional Meeting of the American Accounting Association, San Francisco, 1-3
- McGee R. W., Yuan X. (2008). Corporate governance and the timeliness of financial reporting: An empirical study of the people's Republic of China. [Online]. Available: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1131338
- McGee R. W., Yuan X. (2012). Corporate governance and the timeliness of financial reporting: a comparative study of the People's Republic of China, the USA and the European Union – Journal of Asia Business Studies, Vol. 6, Issue 1, 5-16
- Meres R. (2016). Raamatupidamistarkvarade rahulolu-uuringu statistika – SimplBooks. Kättesaadav: <https://www.simplbooks.ee/2016/01/raamatupidamistarkvarade-rahulolu-uuringu-statistika/>
- Ohaka J., Akani F. N. (2017). Timeliness and Relevance of Financial Reporting in Nigerian Quoted Firms – Management and Organizational Studies, Vol. 4, №. 2, 56-57
- Ottoson E. (2015). Raamatupidaja roll Eesti ettevõttes. (Magistritöö) TTÜ Ärikorralduse instituut. Tallinn
- Ottoson E., Nikitina-Kalamäe M., Gurvitš N. (2016). The Role of Accountant in the Estonian Enterprise – Central European Business Review, 5(2):47-56
- Salehi M., Torabi E. (2012). The role of information technology in financial reporting quality: Iranian scenario – ReserchGate, 117
- Strouhal J., Nikitina-Kalamäe M., Gurvitš N. (2014). Are Czech and Estonian Companies Willing to Publicly Present Their Financial Statements? Evidence from Czech and Estonian TOP100 – International Journal of Trade, Economics and Finance, Vol. 5, No. 4, 333-334
- Tetsov L. (2018). Raamatupidajana töötamise motiivid ja rahulolu Eestis. (Magistritöö) TTÜ Ärikorralduse instituut. Tallinn

LISAD

Lisa 1. Küsimustik

Tere!

Olen TTÜ kolmanda kursuse üliõpilane Katerina.

Küsimustik on koostatud raamatupidajatele. Teie ausad vastused käesolevale küsimustikule on suureks abiks lõputöö kirjutamisel. Küsimustele vastamine ei võta rohkem aega kui 4–5 minutit.

Täna Teid ette küsimustele vastamise eest!

1. Teie sugu *

- Mees
- Naine

2. Teie amet *

- Raamatupidaja assistent
- Raamatupidaja
- Peاراamatupidaja

3. Kui kaua Te olete töötanud raamatupidajana? *

- Vähem kui 5 aastat
- 6–10 aastat
- 11–20 aastat
- Rohkem kui 20 aastat

4. Kui suur on Teie ettevõte? *

- Vähem kui 50 töötajat
- 51–100 töötajat
- 101–150 töötajat
- 151–200 töötajat
- Rohkem kui 200 töötajat

5. Missuguseid elektroonilisi süsteeme Te kasutate oma töös? *

- 1C
- 1S
- Directo
- E-arveldaja
- Excel
- Merit Aktiva
- Pmen
- SAF
- SimplBooks
- Smart Accounts
- Standard Books
- VERP
- Word
- Muu:

6. Kas koostate mingeid aruandeid/arveid käsitsi? *

- Jah
- Ei

7. Kas elektroonilised süsteemid kergendavad võrreldes käsitsi kirjutamisega järgmiste ülesannete täitmist? *

	Ei ole vahet	Ei	Ei oska öelda	Veidi	Jah
Arvete koostamist					
Žurnaali koostamist					
Majandusaasta aruande koostamist					
Palga arvestamist					
Riigimaksude arvestamist					
Materjalide/varude arvestamist					
Lepingute koostamist					

8. Kuidas Te täidate järgmiseid ülesandeid? *

	Ei tegele sellega	Tekitab probleeme	Enamvähem	Ilma probleemideta	Olen asjatundja
Arvete koostamine					
Žurnaali koostamine					
Pearaamatu koostamine					
Majandusaasta aruande koostamine					
Palga arvestamine					
Riigimaksude arvestamine					
Materjalide/varude arvestamine					
Lepingute koostamine					

9. Kui suur on Teie töös viivitus järgmiste ülesannete täitmisel? *

	Viivitusega	Kaks nädalat	Üks/kaks kuu(d)	Pool aastat	Aasta	Rohkem kui aasta	Ei tee üldse
Arvete koostamine							
Žurnaali koostamine							
Pearaamatu koostamine							
Majandusaasta aruande koostamine							
TSD-deklaratsiooni koostamine							
Palga arvutamine ja väljamaksmine							
Riigimaksude arvestamine							
Materjalide/varude arvestamine							
Lepingute registreerimine							

10. Missugused on peamised põhjused viivituse tekkimiseks? *

- Ajanappus
- Ebapiisav planeerimine
- Elektrooniliste süsteemide keerulisus
- Teadmistenappus
- Ülesannete hulk
- Muu:

11. Kas tulete kõikide ülesannetega toime ise või pöördate kellegi poole? *

- Teen kõike ise
- Palun abi assistendilt
- Pöördun juhataja poole
- Pöördun teiste ettevõtete poole
- Pöördun teiste raamatupidajate poole

12. Kas olete oma tööga rahul?

1 – ei ole rahul; 5 – olen täiesti rahul

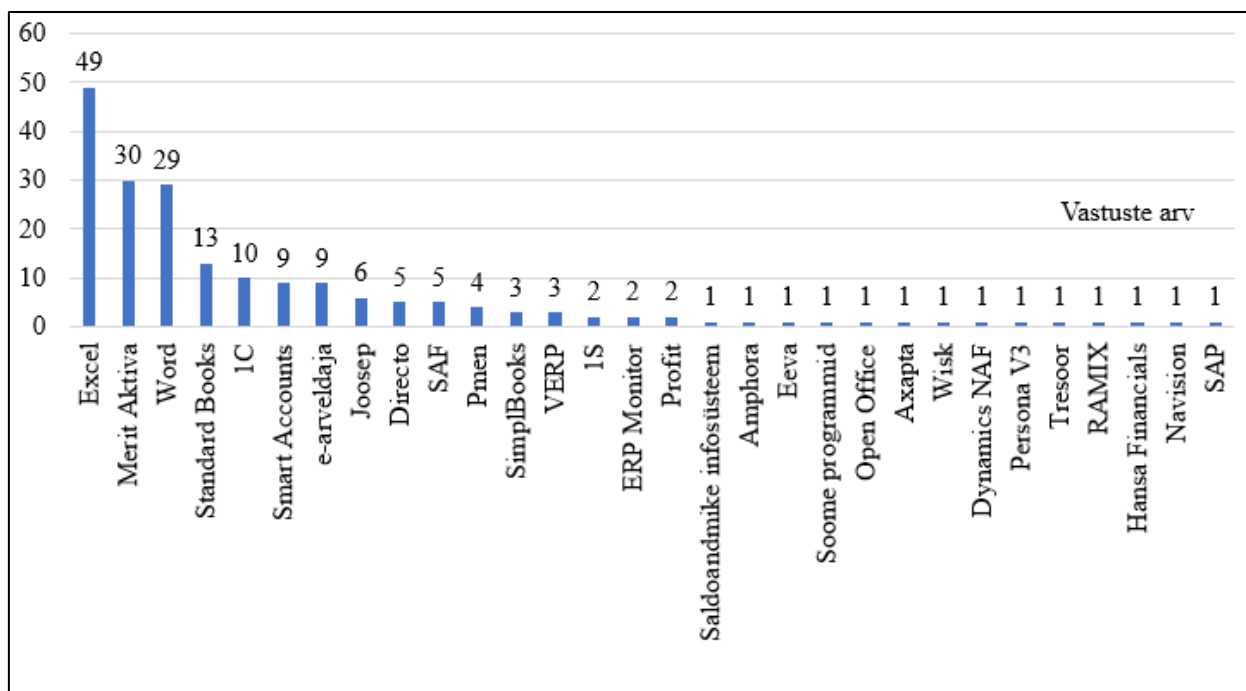
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Lisa 2. Uuringu tulemused. Küsimused 1–6 (uuringus osalenute andmed)

Vastusevariant	Vastanute arv (n=83)	Vastanute osatähtsus
1. Sugu *		
Mees	14	16,9%
Naine	69	83,1%
2. Teie amet *		
Raamatupidaja assistent	11	13,3%
Raamatupidaja	32	38,6%
Pearaamatupidaja	40	48,2%
3. Kui kaua Te olete töötanud raamatupidajana? *		
Vähem kui 5 aastat	26	31,3%
6–10 aastat	15	18,1%
11–20 aastat	21	25,3%
Rohkem kui 20 aastat	21	25,3%
Kui suur on Teie ettevõte?		
Vähem kui 50 töötajat	63	75,9%
51–100 töötajat	13	15,7%
101–150 töötajat	3	3,6%
151–200 töötajat	0	0%
Rohkem kui 200 töötajat	4	4,8%

Allikas: autori koostatud

4. Missuguseid elektroonilisi süsteeme Te kasutate oma töös? *

Allikas: autori koostatud

5. Kas koostate mingeid aruandeid/arveid käsitsi? *

Vastusevariant	Vastanute arv (n=83)	Vastanute osatähtsus
Jah	40	48,2%
Ei	43	51,8%

Allikas: autori koostatud

Lisa 3. Uuringu tulemused. Küsimused 7–9 (uuringus osalenute andmed)

7. Kas elektroonilised süsteemid kergendavad võrreldes käsitsi kirjutamisega järgmiste ülesannete täitmist? *

	Ei ole vahet (vastuste arv)	Ei (vastuste arv)	Ei oska öelda (vastuste arv)	Veidi (vastuste arv)	Jah (vastuste arv)
Arvete koostamist	3	2	8	2	68
Žurnaali koostamist	3	0	19	4	57
Majandusaasta aruande koostamist	3	0	11	3	66
Palga arvestamist	3	3	8	5	64
Riigimaksude arvestamist	3	0	8	3	69
Materjalide/varude arvestamist	5	3	17	5	53
Lepingute koostamist	10	15	18	13	27

Allikas: autori koostatud

8. Kuidas Te täidate järgmiseid ülesandeid? *

	Ei tegele sellega (vastuste arv)	Tekitab probleeme (vastuste arv)	Enam-vähem (vastuste arv)	Ilma probleemideta (vastuste arv)	Olen asjatundja (vastuste arv)
Arvete koostamine	3	1	3	34	42
Žurnaali koostamine	23	1	11	16	32
Pearaamatu koostamine	9	0	7	28	39
Majandusaasta aruande koostamine	5	2	10	25	41
Palga arvestamine	4	0	7	30	42
Riigimaksude arvestamine	4	2	5	30	42
Materjalide/varude arvestamine	17	2	10	27	27
Lepingute koostamine	16	4	15	30	18

Allikas: autori koostatud

9. Kui suur on Teie töös viivitus järgmiste ülesannete täitmisel? *

	Viivituse (vastuste arv)	Kaks nädalat (vastuste arv)	Üks/kaks kuu(d) (vastuste arv)	Pool aastat (vastuste arv)	Aasta (vastuste arv)	Rohkem kui aasta (vastuste arv)	Ei tee üldse (vastuste arv)
Arvete koostamine	68	9	1	0	1	0	3
Žurnaali koostamine	37	14	6	1	0	0	24
Pearaamatu koostamine	45	11	17	0	0	0	9
Majandusaasta aruande koostamine	36	7	21	7	5	0	6
TSD-deklaratsiooni koostamine	65	4	8	0	0	1	4
Palga arvutamine ja väljamaksmine	67	2	7	0	0	1	5
Riigimaksude arvestamine	66	2	9	1	0	0	4
Materjalide/varude arvestamine	42	15	4	1	1	0	18
Lepingute registreerimine	43	12	4	0	0	0	23

Allikas: autori koostatud

Lisa 4. Uuringu tulemused. Küsimused 10–12 (uuringus osalenute andmed)

Vastusevariant	Vastanute arv (n=83)	Vastanute osatähtsus
10. Missugused on peamised põhjused viivituse tekkimiseks? *		
Ajanappus	27	32,5%
Ebapiisav planeerimine	15	18,1%
Elektrooniliste süsteemide keerulisus	8	9,6%
Teadmistenappus	10	12%
Ülesannete hulk	30	36,1%
Muu: <i>*Nimetatud tegevuste tegemise regulaarsus, reeglina 1 kord kuus;</i> <i>*Tööde ajaline planeerimine ja vajadus;</i> <i>*Juhtimine;</i> <i>*Info/dokumentide/materjalide laekumine viivitusega;</i> <i>*Viivitust pole</i>	20	24,1%

Allikas: autori koostatud

Vastusevariant	Vastanute arv (n=83)	Vastanute osatähtsus
11. Kas tulete kõikide ülesannetega toime ise või pöördute kellegi poole? *		
Teen kõike ise	45	54,2%
Palun abi assistendilt	7	8,4%
Pöördun juhataja poole	10	12,0%
Pöördun teiste ettevõtete poole	2	2,4%
Pöördun teiste raamatupidajate poole	19	22,9%
12. Kas olete oma tööga rahul? *		
1	0	0%
2	0	0%
3	8	9,9%
4	39	48,1%
5	34	42,0%

Allikas: autori koostatud